

Úrok z prodlení

Smluvní ujednání o úrocích z prodlení ve výši 1% denně z dlužné částky je nutno považovat za právní úkon, který se přičítá dobrým mravům, neboť je v rozporu s obecně uznávanými pravidly slušnosti a poctivého jednání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 5492/2007, ze dne 20.2.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Q., spol. s r.o., s zastoupené JUDr. J. Č., advokátem proti žalovanému M. N., zastoupenému Mgr. P. Š., advokátem o zaplacení úroků z prodlení, vedené u Okresního soudu v Karlových Varech pod sp. zn. 16 C 364/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 21. září 2006, č.j. 10 Co 398/2006 - 203, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 21. září 2006, č.j. 10 Co 398/2006 - 203, a rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 26. dubna 2006, č.j. 16 C 364/98-177, ve vyhovujícím výroku II. a v závislých výrociích o náhradě nákladů řízení, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Okresnímu soudu v Karlových Varech k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 21. září 2006, č.j. 10 Co 398/2006 - 203, výrokem I. potvrdil rozsudek Okresního soudu v Karlových Varech ze dne 26. dubna 2006, č.j. 16 C 364/98-177, kterým okresní soud poté, co jeho dřívější rozsudek ze dne 23. června 2004, č.j. 16 C 364/98-115, byl zrušen usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 19. září 2005, č.j. 13 Co 576/2004 - 151, výrokem I. zamítl žalobu co do částky 33 232,80 Kč, výrokem II. uložil žalovanému zaplatit žalobkyni úrok z prodlení ve výši 1% za každý den prodlení z částky 5000 Kč od 13. 7. 1998 do 18. 11. 1998, z částky 10 000 Kč od 13. 7. 1998 do 22. 4. 2004, z částky 5 000 Kč od 13. 7. 1998 do 20. 5. 2004, z částky 5 000 Kč od 13. 7. 1998 do 23. 6. 2004 a z částky 8 233 Kč od 13. 7. 1998 do 24. 7. 2004 a výrokem III. až V. rozhodl o náhradě nákladů řízení; krajský soud výrokem II. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný na základě smlouvy ze dne 8. 6. 1998 převzal od žalobkyně digitální fotoaparát s tím, že jej buď do 21 dnů vrátí nebo po uplynutí této doby zaplatí kupní cenu a pokud tak neučiní, je prodávající žalobkyně oprávněna účtovat za každý den prodlení z dlužné částky 1 %. Žalovaný fotoaparát nevrátil a neuhradil v určené lhůtě ani kupní cenu. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že mezi účastníky sjednaný smluvní úrok nebyl dohodnut v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a dobrými mravy. Soud přihlédl k riziku žalobkyně, která bez jiné záruky předala žalovanému fotoaparát na dobu 21 dnů do jeho dispozice a toto riziko bylo vyváženo ujednáním o poměrně vysokém smluvním úroku, k jehož úhradě však nemuselo dojít, kdyby žalovaný splnil včas své smluvní závazky, a to vrácení zboží nebo případně i nahlášením pojistné události vzniklé odcizením fotoaparátu v přiměřené lhůtě. Přihlédl rovněž k tomu, že žalovaný smlouvu podepsal dobrovolně a po odcizení fotoaparátu žalobkyni nekontaktoval, nereagoval na upomínky k zaplacení odebraného zboží a jen oznámil šetření policie v souvislosti s krádeží fotoaparátu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání s tím, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), a to otázky neplatnosti ujednání o výši smluvního úroku ve výši 1% denně z dlužné částky. Uvádí, že z částky 33 232,80 Kč, kterou již uhradil, by měl zaplatit podle

rozhodnutí odvolacího soudu úrok z prodlení ve výši 614 605,32 Kč. Dovolatel poukazuje na judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“), z níž lze dovodit, že uvedená výše smluvního úroku je neplatná pro rozpor s dobrými mravy. V dovolání uplatnil i dovolací důvod podle 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., neboť oba soudy se podle dovolatele v odůvodnění rozhodnutí vůbec nevypořádaly s obranou žalovaného, že při uzavírání smlouvy vycházel z toho, že návrh smlouvy obsahoval ujednání o výši úroku 1% měsíčně a nikoliv denně. Navrhl, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu a soudu prvního stupně ve výroku II., III. a V. zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání je v dané věci přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně o povinnosti žalovaného zaplatit žalobkyni úroky z prodlení ve výši 1% za každý den prodlení ze specifikovaných dlužných částek a v rozhodném období, jak bylo uvedeno ve výroku II. rozsudku soudu prvního stupně, přičemž soud prvního stupně rozhodl ve věci samé v tomto rozsahu jinak, než v dřívějším rozsudku, protože byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí okresního soudu zrušil. Dovolání splňuje formální i obsahové znaky předepsané ustanovením § 241a odst. 1 o. s. ř., bylo podáno včas, osobou oprávněnou (žalovaným), řádně zastoupenou advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.) a vychází z možných dovolacích důvodů uvedených v § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř.

Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. lze rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání.

Dovolatelem uplatněným nesprávným právním posouzením věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně interpretoval (vyložil nesprávně podmínky obecně vyjádřené v hypotéze právní normy a v důsledku toho nesprávně aplikoval vlastní pravidlo, stanovené dispozicí právní normy).

Podle § 369 odst. 1 obchodního zákoníku, ve znění ke dni uzavření smlouvy mezi účastníky dne 8. 6. 1998 (dále jen „obch. zák.“), je-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvně stanovena sazba úroků z prodlení, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak o 1 % vyšší, než činí úroková sazba určená obdobně podle § 502.

Ustanovení § 502 odst. 1 obch. zák. stanoví, že dlužník je povinen od doby poskytnutí peněžních prostředků platit z nich úroky ve sjednané výši, jinak v nejvyšší přípustné výši stanovené zákonem nebo na základě zákona. Nejsou-li takto úroky stanoveny, je dlužník povinen platit obvyklé úroky požadované za úvěry, které poskytují banky v místě sídla dlužníka v době uzavření smlouvy. Jestliže strany sjednají úroky vyšší než přípustné podle zákona nebo na základě zákona, je dlužník povinen platit úroky ve výši nejvýše přípustné.

V pochybnostech se má za to, že sjednaná výše úroků se týká ročního období (§ 502 odst. 2 obch. zák.).

Podle § 39 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přiči dobrým mravům.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že odvolací soud uplatněný nárok na smluvní úrok z prodlení ve výši 1% za každý den prodlení z dlužných částek posoudil ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávně.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 10. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, vysvětlil, že soulad obsahu právního úkonu (v posuzovaném případě obsah ujednání účastníků o dohodnutém úroku z prodlení v předmětné smlouvě) s dobrými mravy musí být posuzován vždy, bez ohledu na to, že obsah byl výsledkem svobodného ujednání mezi účastníky, jako v daném případě, a také bez ohledu na to, kdo případný rozpor s dobrými mravy zavinil, či zda některá ze stran byla při uzavírání smlouvy v dobré víře. Odůvodnění odvolacího soudu, že přihlédl k riziku žalobkyně, která bez jiné záruky předala žalovanému fotoaparát na dobu 21 dnů do jeho dispozice a toto riziko bylo vyváženo ujednáním o poměrně vysokém smluvnímu úroku, a že k úhradě nemuselo dojít, kdyby žalovaný splnil včas své smluvní závazky, a to za situace, kdy žalovaný smlouvu dobrovolně podepsal, převzal fotoaparát, cenu neuhradil, žalobkyni nekontaktoval, na upomínky nereagoval a jen oznámil šetření policie v souvislosti s krádeží fotoaparátu, nemůže odůvodnit ve smyslu výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu oprávněnost výše smluvního úroku z prodlení ve výši 1% za každý den prodlení.

Dovolateli je třeba přisvědčit, že úrok z prodlení ve výši 365% ročně, kdy kapitalizovaný úrok z prodlení představuje 18-ti násobek jistiny, nemůže být obecně akceptovatelný, a to ani s ohledem na okolnosti posuzovaného případu, které neodůvodňují sjednání úroků v tak markantní odlišné výši oproti úrokům zákonným (§ 369 odst. 1 a § 502 odst. 1 obch. zák.).

Smluvní ujednání o úrocích z prodlení ve výši 1% denně z dlužné částky je nutno považovat za právní úkon, který se přičítá dobrým mravům, neboť je v rozporu s obecně uznávanými pravidly slušnosti a poctivého jednání. Odvolací soud pochybil, pokud neaplikoval ustanovení § 39 obč. zák., který je použitelný obecně, tedy i pro obchodní závazkový vztah mezi danými účastníky, a neučinil v jeho smyslu závěr, že právní úkon o sjednání úroků v uvedené výši v dané věci je pro rozpor s dobrými mravy neplatný. Závěr odvolacího soudu nekoresponduje ani s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, dále ze dne 15. 11. 2005, sp. zn. 1022/2004, a např. i ze dne 26. 9. 2007, sp. zn. 32 Odo 174/2005, 32 Cdo 150/2007).

Dovolací důvod, který vycházel z argumentu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., byl tedy uplatněn důvodně, proto bylo bezpředmětné se zabývat dalším dovolatelem uplatněným dovolacím důvodem, jímž namítal, vadu řízení, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, která měla spočívat v nedostatku odůvodnění odvolacím soudem i soudem prvního stupně v jejich rozhodnutích, týkající se postupu účastníků při sjednávání výše úroku z prodlení.

Dovolací soud dospěl k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu není správné, proto Nejvyšší soud podle § 243b odst. 2 o. s. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil, a jelikož důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i pro rozsudek soudu prvního stupně, dovolací soud zrušil i rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku II. a v závislých výrocích o náhradě nákladů řízení, a věc v uvedeném rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Procesní společenství účastníků](#)
- [Pracovní poměr](#)

- [Pracovní poměr](#)
- [Odpovědnost za škodu](#)
- [Konkurs \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Mzda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Význam řízení](#)
- [Vzájemné plnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Věcná příslušnost](#)